

ПРАВИЛНИК ЗА ВЪТРЕШНИЯ РЕД

**ВИСШЕ УЧИЛИЩЕ
ПО МЕНИДЖМЪНТ – ГР.ВАРНА**

Настоящият документ представлява Правилник за вътрешния ред във Висше Училище по Мениджмънт - гр. Варна (ВУМ). Правилникът е приет на Общо събрание на Висшия академичен борд от 24.02.2016 г. Правилникът е допълнен и изменен с Протокол на Висшия академичен форум от 16 януари 2023 г.

Глава Първа. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1 (1) Настоящият правилник регламентира правата и задълженията на студентите, докторантите, преподавателите и служителите, отговарящи за обслужване на студентите във ВУМ.

(2) Правилникът е изготвен в съответствие с Правилника за устройството и дейността на ВУМ.

Чл. 2 Правилникът е приложим единствено за студентите, докторантите, академичния и неакадемичния състав на ВУМ.

Чл. 3 Отговорността за изпълнение на Правилата е на студентите, докторантите, преподавателите и служителите на ВУМ, чиито задължения са описани в Правилника.

Чл. 4 (1) Статут на студент във ВУМ се получава след прием и записване в специалност за придобиване на образователно-квалификационна степен “професионален бакалавър”, “бакалавър” и “магистър”, както и за образователно-научна степен „доктор“. Приемът е след кандидатстване по утвърдените за съответната специалност процедури.

(2) Статут на студент по международен обмен имат студенти, които се обучават:

1. в съвместни международни програми;
2. в програми по двустранни споразумения, проект или по лично желание;
3. по Европейски програми.

Чл. 5 (Изм. ВАФ 16.01.2023) (1) Във ВУМ се обучават студенти в образователно-квалификационните степени (ОКС) „професионален бакалавър“, "бакалавър" и "магистър".

1. Формите на обучение в посочените ОКС в ал. 1 могат да бъдат редовна и задочна. При задочната форма на обучение се изпълняват изискванията, предвидени в учебния план по съответната специалност, като аудиторната заетост не може да бъде по-малка от 50 на сто от утвърдената за редовната форма.

(2) Във ВУМ се обучават докторанти за образователно-научна степен „доктор“

1. Формите за обучение за ОНС „доктор“ могат да бъдат редовна, задочна и самостоятелна форма на обучение в съответствие със Закона за развитие на академичния състав на Република България

Чл. 6 В Международен колеж към ВУМ - Варна се провежда обучение в ОКС "професионален бакалавър" по съответната специалност. Обучението е с минимален срок 3 години.

Чл. 7 (1) При обучението във ВУМ не се допускат привилегии и ограничения, свързани с раса, етническа принадлежност, народност, пол, социален произход, политически възгледи и вероизповедание.

(2) Обучението във ВУМ се осъществява в духа на общочовешките ценности и националните традиции, в дух на академично единство и в съответствие с утвърдените принципи на българското и европейското образователно пространство.

Глава Втора. ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ НА ОБУЧЕНИЕТО

Чл. 8 Образователно-квалификационни степени (ОКС). Кредити. Продължителност.

(1) Броят кредити, необходим за придобиване на ОКС „професионален бакалавър“ в специалностите във ВУМ е не по-малък от 180 ECTS кредита при срок на обучение не по-малък от три академични години (6 семестъра), извън подготвителната учебна година, ако студентът записва такава;

(2) Броят кредити, необходим за придобиване на ОКС „бакалавър“ в специалностите във ВУМ е:

1. не по-малко от 240 кредита при срок на обучение не по-малък от четири академични години (8 семестъра), извън подготвителната учебна година, ако студентът записва такава;

2. не по-малко от 60 кредита при срок на обучение не по-малък от една академична година (2 семестъра) - за завършилите ОКС "професионален бакалавър" или приравнената към нея "специалист" от Международен колеж към ВУМ - Варна и други акредитирани колежи, които могат да продължат обучението си и да придобият ОКС "бакалавър" в същото професионално направление.

(3) Броят кредити, необходим за придобиване на ОКС „магистър“ в специалностите във ВУМ е:

1. не по-малко от 120 кредита след ОКС "професионален бакалавър " в същото професионално направление със срок на обучение не по-малък от 2 академични години (4 семестъра);

2. не по-малко от 60 кредита след придобита ОКС "Бакалавър" или ОКС „магистър“ в същото професионално направление със срок на обучение не по-малък от една академична година (2 семестъра).

3. не по-малко от 120 кредита след придобита ОКС "Бакалавър" или ОКС „магистър“ в друго професионално направление със срок на обучение не по-малък от 2 академични години (4 семестъра).

(4) (Изм. ВАФ 16.01.2023) Броят кредити, необходим за придобиване на ОНС „доктор“ е 180 кредита със срок на обучение 3 години за редовна и самостоятелна форма на обучение, и 4 години за задочна форма на обучение.

Чл. 9 Студент се дипломира след получени минимум ECTS кредити съгласно учебния план на специалността в съответната ОКС или ОНС, в съответствие със ЗВО и Наредбата за държавните изисквания за придобиване на висше образование на образователно-квалификационните степени 'бакалавър', 'магистър' и 'специалист', както и на ЗРАСРБ за ОНС „доктор“.

Чл. 10 (1) Студент в ОКС "професионален бакалавър по ...." може да завърши по учебния план, по който се обучава, без промени в изучаваните дисциплини в рамките на 4 (четири) години от записването си за студент в първи курс.

(2) Студент в ОКС „бакалавър“ може да завърши по учебния план, по който се обучава, без промени в изучаваните дисциплини в рамките на 5 (пет) години от записването си за студент в първи курс.

(3) Студент в образователно-квалификационна степен „бакалавър“ по реда на чл.8 ал.2 т.2 може да завърши по учебния план, по който се обучава, без промени в изучаваните дисциплини в рамките на 2 (две) години от записването си за студент в първи курс в специалността/ОКС „бакалавър“.

(4) Студент в образователно-квалификационна степен „магистър“ може да завърши по учебния план, по който се обучава, без промени в изучаваните дисциплини в рамките на 3 (три) години от записването си за студент в първи курс в специалността/ОКС „магистър“.

(5) (Изм. ВАФ 16.01.2023) Докторантите се обучават по индивидуален учебен план в рамките на обучение 3 години за редовна и самостоятелна форма на обучение, и 4 години за задочна форма на обучение.

(6) Сроковете по чл.10 ал.1, 2, 3 и 4 се удължават с документално удостоверение срок на майчинство, болничен престой и домашно лечение (за тежко заболяване).

(7) Студент, който не успее да положи всички семестриални изпити в рамките на сроковете по чл.10 ал.1, т.1, 2, 3 и 4, удължени с периода по чл.10 ал.5, продължава обучението си по учебния план на випуска, с който ще се дипломира.

(8) **Променен текст, за по-голяма яснота:**Случаите, описани в чл 10, ал. 1-4 не се прилагат при задължителни промени в учебните планове, произтичащи от:

1. законодателни изисквания;
2. институционална акредитация на ВУМ и/или програмна акредитация на професионално направление;
3. споразумения на ВУМ с партньорски институции, включително по договори за съвместни и/или двойни дипломи;
4. отпадането на дисциплини от учебния план.

Глава Трета. ПРОМЕНИ В СТУДЕНТСКИЯ СТАТУС

Чл. 11 (1) Статусът на студент или докторант се придобива със записването във ВУМ при условията, предвидени в този правилник и в правилника на ВУМ за прием на студентите и докторантите.

(2) Студент се счита за записан в даден семестър при заплатена семестриална такса и при изпълнение на задълженията по учебен план и при условията на този правилник. Записването се удостоверява със заверка на студентска книжка от Учебен отдел.

Чл. 12 Студент или докторант се отписва при:

- (1) успешно завършване курса на обучение;
- (2) напускане или преместване.

Чл.13 (1) Студент или докторант се отстранява за определен срок със заповед на Ректора или Заместник ректора по учебна дейност и качество при:

1. системно неизпълнение на задълженията си по учебния план или правилниците на висшето училище;
2. предоставяне на неверни данни, въз основа на които е приет във висшето училище, или подправяне на документи за студентското му положение;
3. осъждане на лишаване от свобода за извършено умишлено престъпление от общ характер.

(2) Студент или докторант, който е отстранен от ВУМ, може да възстанови студентските си права в срок до 2 години след изтичане на срока, определен в заповедта за отстраняване.

(3) Срокът за отстраняване се определя по преценка на Ректора или Заместник ректора по учебна дейност и качество, или Академичен директор.

Чл. 14 (1) При основателни причини, в т.ч. семейни, медицински и др., студентът или докторантът има право еднократно да прекъсне обучението си за една учебна година, запазвайки студентски права, като за целта подава заявление в Учебен отдел.

(2) След изтичане на срока по ал.1 студентът подава заявление за продължаване на обучението си във ВУМ.

(3) Ако след изтичането на срока по ал.1 студентът не подаде заявление, той се отстранява със заповед на Ректора или Заместник ректора по учебна дейност и качество по реда на бл.13 ал.2 и ал.3.

(4) Не се счита за прекъсване на обучението стажът до една година по предварително съгласуван с учебен отдел план и при заплатени семестриални такси.

Чл. 15 (1) Студент може да се обучава по индивидуален учебен план, който да предвижда усвояване на знания и умения в по-кратък срок – едновременно за

два курса. За да се обучава по индивидуален план, студентът трябва да депозира молба до Заместник ректора по учебна дейност и качество или Академичния директор, в която да са посочени мотиви. Към заявлението се прилага документ, доказващ невъзможността на студента да посещава редовно учебни занятия (копие от трудов договор, амбулаторен лист за продължително лечение, документ удостоверяващ отсъствие от страната и др.).

(2) След положителна резолюция за реализация на обучението по индивидуален план при сливане на два курса, студентът получава индивидуални протоколи за явяване на изпити в рамките на сесиите, определени в графика на учебния процес за съответната учебна година.

(3) Индивидуален план на обучение освобождава студента от задължително присъствие в час, но не и от задължението да се явява на изпити, презентации, тестове и да предава курсови работи в определените от Учебен отдел срокове.

(4) За студентите на индивидуален план на обучение не се организират индивидуални лекции и не се определят дати на изпити или предаване на курсови работи, или други оценъчни елементи извън датите за студентите от редовно или задочно обучение.

(5) Студенти, които се обучават в програми с партньорски институции, включително по договори за съвместни и/или двойни дипломи, не могат да преминават на индивидуален план на обучение.

Чл. 16 (1) Заявления за напускане, прекъсване, преминаване на индивидуален план и възстановяване на студентски права се подават в учебен отдел.

(2) (Изм. ВАФ 16.01.2023) Заявленията се съхраняват в личното досие на всеки студент или докторант.

Чл. 17 (1) Студентите - сираци, хора със сензорни увреждания и други с трайни увреждания и намалена работоспособност 70 и над 70 на сто, военноинвалиди, и военнопострадали и лица, които към момента на навършване на пълнолетие са с предприета мярка за закрила по реда на Закона за закрила на детето - настаняване в приемно семейство, социална услуга от резидентен тип или специализирана институция, майки с деца до 6-годишна възраст и диспансеризираните, след положителна резолюция на заявление до Заместник ректора по учебна дейност и качество или Академичния директор, имат право на специални облекчения, както следва:

1. ползване на възможността за отсъствие до 50 на сто от всички занятия за съответния семестър;
2. ползване на възможността за удължаване на сесията;
3. Прекъсване повече от един път за срока на обучение.

(2) Към заявлението се прилагат документи, удостоверяващи основанието за ползване на облекчението.

(3) Студенти, чието документирано здравословно състояние, възпрепятства участието в часовете по физическо възпитание и спорт, следва да подадат

заявление до Заместник ректора по учебна дейност и качество или Академичния директор за освобождаване от участие в тези часове.

- (4) Студенти, чието документирано здравословно състояние, налага удължаване на сроковете за предаване на курсови работи, както и удължаване на продължителността на изпитите, следва да подадат заявление за удължаване до Заместник ректора по учебна дейност и качество или Академичния директор.
- (5) Студенти, които се обучават в програми с партньорски институции, включително по договори за съвместни и/или двойни дипломи, могат да ползват облекченията по настоящия член единствено, ако те не противоречат на изискванията на партньорската институция.

Глава Четвърта. ЗАПИСВАНЕ И ЗАВЕРКА НА СЕМЕСТЪР

Чл. 18 Студент се счита за записан в даден семестър при заплатена семестриална такса и при изпълнение на задълженията по учебен план и при условията на този правилник. Записването се удостоверява със заверка на студентска книжка от Учебен отдел.

Чл. 19 (1) Студент има право да се запише условно във втори курс с не повече от две дисциплини от първи курс, за които няма присъдени ECTS кредити на редовна, поправителна или ликвидационна сесия (извън ECTS кредитите, получени по време на практическото обучение в индустрията). В това число не влизат дисциплините от първи семестър за студентите от февруарски прием, ако е упоменат различен краен срок.

Срокът за придобиване на тези ECTS кредити е до края на втори курс, освен ако не е упоменато друго. За целта студентът се допуска до полагане на съответния условен изпит/предаване на курсова работа по графика за академичната година, в която студентът е записан условно.

(2) Студент има право да се запише условно в трети курс с не повече от две дисциплини от предходен курс, за които няма присъдени ECTS кредити на редовна, поправителна или ликвидационна дата (извън ECTS кредитите, получени по време на практическото обучение в индустрията). Това важи и за студентите февруарски прием. Срокът за придобиване на тези ECTS кредити е до края на трети курс. За целта студентът се допуска до полагане на съответния условен изпит/предаване на курсова работа по графика за академичната година, в която студентът е записан условно.

(3) Студент има право да се запише условно в четвърти курс с не повече от две дисциплини от предходен курс, за които няма присъдени ECTS кредити на редовна, поправителна или ликвидационна дата (извън ECTS кредитите, получени по време на практическото обучение в индустрията). Срокът за придобиване на тези ECTS кредити е до края на четвърти курс. За целта студентът се допуска до полагане на съответния условен изпит/предаване на курсова работа по графика за академичната година, в която студентът е записан условно.

(4) Студенти, които се обучават в програми с партньорски институции, включително по договори за съвместни и/или двойни дипломи могат да се запишат в съответния курс на обучение единствено при успешно присъдени ECTS кредити за всички дисциплини от предходните курсове на обучение (извън ECTS кредитите, получени по време на практическото обучение в индустрията).

(5) Студент, който не отговаря на изискванията по ал.1, 2, 3 или 4 на настоящия член, повтаря учебната година за съответния курс на обучение.

(6) При повтаряне на учебната година дисциплините с присъдени ECTS кредити се признават и студентът трябва да придобие ECTS кредити само за дисциплините, за които няма присъдени такива.

(7) 1. Студент, повтарящ учебната година, дължи учебни такси съгласно финансовите условия за съответна академична година, утвърдени от Ректора.

2. Студент, записан условно в следващ курс на обучение, дължи административна такса за полагане на условен изпит/предаване на курсова работа съгласно финансовите условия за съответна академична година, утвърдени от Ректора.

(8) Студентите имат право да избират учебни дисциплини от дисциплините, определени като избираеми и/или факултативни в учебния план на специалността. Обучение по избираема и/или факултативна дисциплина се извършва, ако е била избрана от поне 10 студенти. Ако по-малко от 10 студенти са избрали дадена дисциплина, те трябва да повторят избора си, като изберат дисциплина по която вече е формирана група от поне 10 студенти. Учебен отдел информира студентите за резултатите от избраните дисциплини и техния график.

(9) За студентите, приети в семестър, различен от първи семестър, на база признати изпити по академическа справка от друг университет, сроковете за придобиване на ECTS кредити по оставащите дисциплини от предходни семестри по учебен план на специалността се определят в решението за признаване на ECTS кредити. Съгласно определените срокове важат правилата, записани в тази глава на правилника.

Глава Пета. ПРЕХВЪРЛЯНЕ В ДРУГА СПЕЦИАЛНОСТ

Чл. 20 (1) Всеки студент има право да се прехвърли от една специалност в друга специалност в същата ОКС чрез подаване на заявление до Заместник ректора по учебна дейност и качество или Академичния директор.

(2) Прехвърлянето е възможно единствено преди началото на семестъра и влиза в действие от първия учебен ден на съответния семестър.

(3) За студенти, които се обучават в програми с партньорски институции, включително по договори за съвместни и/или двойни дипломи, се прилагат академичните правила на партньорската институция за прехвърляне в друга специалност.

Чл. 21 (1) При прехвърляне оценките на студента се приравняват към учебния план на новата специалност.

(2) В срок, определен от Заместник ректора по учебна дейност и качество или Академичния директор, студентът е длъжен да положи успешно всички изпитни елементи по дисциплините, за които няма присъдени ECTS кредити по учебен план от предходните семестри на новата специалност.

Чл. 22 Студентът заплаща такса за обучение в съответствие с таксата за новата специалност.

Глава Шеста. ПРЕХВЪРЛЯНЕ В ДРУГА ОКС ПО ВРЕМЕ НА СЕМЕСТРИАЛНО ОБУЧЕНИЕ

Чл. 23 (1) Прехвърляне от ОКС „Професионален бакалавър по...“ в ОКС „бакалавър“ може да стане чрез подаване на заявление до Заместник ректора по учебна дейност и качество или Академичния директор.

(2) Прехвърляне от ОКС „бакалавър“ в ОКС „Професионален бакалавър по...“ може да стане чрез подаване на заявление до Заместник ректора по учебна дейност и качество или Академичния директор.

(3) Прехвърлянето е възможно единствено преди началото на семестъра и влиза в действие от първия учебен ден на съответния семестър.

(4) Прехвърляне от ОКС „Професионален бакалавър по...“ в ОКС „бакалавър“ и от ОКС „бакалавър“ в ОКС „Професионален бакалавър по...“ в съответствие със законовите разпоредби.

Чл. 24 (1) При прехвърляне оценките на студента се приравняват към учебния план на избраната специалност в новата ОКС, ако отговарят на изискванията, заложиени по учебния план на същата специалност.

(2) В срок, определен от Заместник ректора по учебна дейност и качество или Академичния директор, студентът е длъжен да положи успешно всички изпитни елементи по дисциплините, за които няма присъдени ECTS кредити по учебен план от предходните семестри на новата специалност в новата ОКС.

Чл. 25 Студентът заплаща такса за обучение в съответствие с таксата за избраната специалност в новата ОКС.

Глава Седма. ОБУЧЕНИЕ ПО ВТОРА ИЛИ ПО НОВА СПЕЦИАЛНОСТ /Доп. Протокол ВАФ 11.02.21/

Чл. 26 Студентите от ВУМ имат право по време на следването си във ВУМ да се обучават по втора специалност или да получат нова специалност (чл. 42, ал. 9, т. 1 от ЗВО).

Чл. 27 Като втора или нова специалност могат да бъдат избирани всички специалности в ВУМ в съответствие със законовите изисквания за прием във съответната ОКС.

Чл. 28 Обучението по втора или нова специалност се осъществява паралелно с основната в редовна и задочна форма.

Чл. 29 Приемът на студенти за обучение по втора или по нова специалност става съобразно Правилника за прием на студенти във ВУМ.

Чл. 30 Документи за обучение по втора или по нова специалност се подават в сроковете за прием на документи, посочени в Правилника за прием на студенти във ВУМ. Студентите първокурсници могат да подадат документи за втора или за нова специалност веднага след записването в първата си специалност.

Чл. 31 Студентите могат да започнат обучение по втора или нова специалност не по-късно от началото на последната учебна година на основната специалност.

Чл. 32 Обучението по втора или нова специалност е по индивидуален план, съгласно чл. 15.

Чл. 33 Студенти, които са прекъснали обучението си, отстранени са или са се отписали от основната специалност, по която се обучават във ВУМ, съответно прекъсват обучението си, отстраняват се и се отписват и по втората специалност.

Чл. 34 Отделна диплома за втора специалност не се издава. Положените изпити и квалификацията се вписват в дипломата за основната специалност. Студентът получава дипломата си след завършване на цялостното си обучение.

Чл. 35 Нова специалност се получава по пълния учебен план на избраната специалност.

Чл. 36 Изпити, положени от студента в основната му специалност, могат да бъдат признати и в новата при съответствие на дисциплините и кредитите им по учебен план от Комисията по присъждане, признаване и трансфер на кредити в структурното звено, обслужващо новата специалност.

Чл. 37 За новата специалност се издава отделна диплома за висше образование.

Глава Осма. УЧЕБНИ ЗАНЯТИЯ И ПРИСЪСТВИЕ

Чл. 38 (1) Студентите са задължени да посещават учебните занятия по всяка учебна дисциплина от учебния план на специалността им. Графикът за учебните занятия за семестъра се изготвя от учебен отдел и се одобрява от Ректора, Заместник ректора по учебна дейност и качество или Академичния директор.

(2) За присъствие се признава и он-лайн присъствието (видеоконферентна връзка и др.).

(3) Допустимият брой отсъствия без основателни причини не трябва да надхвърля 20% за обучението по езици и практика и 40% за лекции.

(4) Присъствието на учебните занятия е условие за покриване на изискванията по учебен план. При студентите, обучаващи се по индивидуален план, преподавателят определя индивидуалните задания за формиране на текущ контрол по съответната дисциплина.

(5) По уважителни причини с разрешение на Декана или съответно директора на Международния колеж студентите от задочно обучение могат да бъдат освобождавани от присъствени занятия, но не-повече от два семестъра през целия курс на обучение.

(6) Присъствието се регистрира в присъствен лист, попълването на който е задължение на преподавателя по съответната дисциплина. Присъственият лист се съхранява в учебен отдел за текущата академична година.

(7) При отсъствие на преподавател студентите се уведомяват от учебен отдел, като се насрочва извънреден ден и час за пропуснатото занятие.

(8) При поведение на студента, което възпрепятства нормалното провеждане на учебния час, преподавателят има право да го отстрани от занятието, като нанася отсъствие в присъствения лист.

(9) За студенти, които се обучават в програми с партньорски институции, включително по договори за съвместни и/или двойни дипломи, се прилагат и академичните правила на партньорската институция.

Чл. 39 Студентите на индивидуален план на обучение се освобождават от задължително присъствие в час, но се явяват на изпити с административната група, в която са зачислени.

Чл. 40 В десетдневен срок от отсъствие по болест студентът представя в Учебен отдел амбулаторен лист с молба за извиняване на отсъствията.

Чл. 41 Отсъствията на отделни студенти за участие в мероприятия на студентски организации, в т.ч. спортни, културни и др., се разрешават предварително от декана или съответно директора на Международния колеж.

Чл. 42 Документите за извинение на отсъствия се съхраняват в личните досиета на студентите в рамките на академичната година.

Чл. 43 При регистрирани неизвинени отсъствия за семестър по дадена учебна дисциплина, надхвърлящи допустимите проценти по чл.26, студентите нямат право да оспорват оценките си и/или да искат повторно оценяване по съответната дисциплина.

Глава Девета. ИЗПИТНИ СЕСИИ. ОЦЕНЯВАНЕ.

Чл. 44 (1) Всеки студент има право да се явява на изпит или друга присъствена форма на оценяване и/или да предава курсова работа по дадена дисциплина 3 пъти в рамките на учебния план за съответната академична година: на редовна, поправителна и ликвидационна сесия на датите, определени за неговата административна група според графика за провеждане на изпитните сесии.

(2) Неявяването на изпит без основателна причина на която и да е от сесиите, определени в ал.1 на този член, не дава право на студента на допълнителни явявания в рамките на учебния план и графика на административната група за съответната академична година.

(3) Когато крайната оценка е Слаб (2), студентът се явява на изпит/предава курсова работа на следваща изпитна дата, съгласно графика за текущата академична година по оценъчния елемент/и, на който/които има резултат, по-нисък от изискуемия минимум според скалите за оценяване, описани в този правилник.

(4) Когато крайната оценка е Слаб (2) поради резултат на текущ контрол, по-нисък от изискуемия минимум според скалите за оценяване, описани в този правилник, преподавателят трябва да определи формата и съдържанието на изпитване на следваща изпитна дата, съобразени с тежестта на текущия контрол при формиране на крайната оценка.

Чл. 45 (1) Графикът за провеждане на изпитните сесии се изготвя от Учебен отдел и се утвърждава със заповед на Ректора или Заместник ректора по учебна дейност и качество в началото на всяка академична година.

(2) За студенти, които се обучават в програми с партньорски институции, включително по договори за съвместни и/или двойни дипломи, се прилагат академичните правила на партньорската институция.

Чл. 46 До ликвидационна изпитна сесия се допускат единствено студенти с не повече от 4 дисциплини по учебен план от текущата година, по които не са получили ECTS кредити на поправителна и редовна сесия (извън ECTS кредитите, получени по време на практическото обучение в индустрията).

Чл. 47 (1) Съгласно чл.19 на този правилник студент може да бъде допуснат до условен изпит / предаване на курсова работа. За допускане да условен изпит/предаване на курсова работа студентът дължи такса в размер, определен със Заповед за размера на административните такси.

(2) При явяване на условен изпит / предаване на курсова работа оценката се нанася в индивидуален протокол, изготвен от Учебен отдел след представяне на документ за плащане на административна такса в размер, определен със заповед за размера на административните такси.

Чл. 48 Обучаващите се по индивидуален план могат да се явяват на изпити по съответните учебни дисциплини на всички изпитни дати, с право на редовна, поправителна и ликвидационна сесия, но в рамките на предвидения в индивидуалния план срок, след изпълнение на всички изисквания за текущ контрол, определени от преподавателя по съответната дисциплина съобразно индивидуалния план.

Чл. 49 Всички изпити, тестове и курсови работи във ВУМ са писмени и се оценяват в условията на анонимност, с изключение на практическите изпити и презентациите.

Чл. 50 (1) Всеки студент има право да разгледа писмената си работа до три дни след изнасяне на изпитните резултати.

(2) За студенти, които се обучават в програми с партньорски институции, включително по договори за съвместни и/или двойни дипломи, се прилагат академичните правила на партньорската институция.

(3) При обосновани възражения студентът представя заявление до Заместник ректора по учебна дейност и качество или Академичния директор, което трябва да подаде в едноседмичен срок след изнасяне на резултатите от оценяването.

(4) Заместник ректорът по учебна дейност и качество или Академичния директор може да възложи в срок от три работни дни след постъпване на заявлението преразглеждане на изпитната работа от комисия, съставена от него.

(5) Оценката на комисията е окончателна и не може да се оспорва.

Чл. 51 (1) Студент има право на еднократно явяване за повишаване на оценката по всяка дисциплина, с изключение на държавния изпит и/или защитата на дипломната работа.

(2) При явяване за повишаване на оценката предната оценка по дисциплината се анулира.

(3) При явяване за повишаване оценката е окончателна и не подлежи на промяна, като студентът е отговорен за всички произтичащи от това последствия.

(4) До явяване за повишаване на оценката се допуска студент, който има положителна крайна оценка по съответната дисциплина, формирана по правилата на чл.46 от този правилник, и е заплатил административна такса в размер, определен със Заповед за размера на административните такси.

(5) Положителна крайна оценка е оценка, различна от Слаб (2), независимо от оценките по отделните оценъчни елементи за дадената дисциплина.

(6) До явяване за повишаване на оценката студентът се допуска на следваща възможна дата, съгласно утвърдения график.

Чл. 52 При доказана неетична практика по реда на Правилника за предотвратяване, установяване и санкциониране на плагиатство и други неетични практики, студентът се явява на изпит или предава курсова работа след доказана неетична практика, за което дължи такса в размер, определен със Заповед за размера на административните такси.

Чл. 53 (1) Изпитите и курсовите работи във ВУМ могат да бъдат повторно оценявани от втори преподавател.

(2) Вторият оценяващ се определя от Заместник ректора по учебна дейност и качество, или в негово отсъствие – от Академичния директор.

(3) Крайната оценка е консенсусна между първия и втория оценяващ.

(4) Ако първият и вторият оценяващ не могат да достигнат до консенсусна оценка за дадена изпитна или курсова работа, крайна оценка се определя от Заместник ректора по учебна дейност и качество.

Чл. 54 (1) Всички писмени работи се съхраняват в архива на Учебен отдел за срок от 5 календарни години след провеждане на съответния изпит или предаване на съответната курсова работа.

(2) След изтичане на срока по ал. 1 изпитните работи се унищожават.

(3) Дипломните работи имат неограничен срок за съхранение.

Чл. 55 (1) За всеки оценъчен елемент преподавателят подготвя писмено задание съобразно стандарта, възприет от ВУМ и посочен в Стандарти за разработване на учебна документация на ВУМ.

(2) Преподавателят попълва оценъчната форма, копие на която след повторното оценяване, ако има такова, може да бъде предоставена на студента от Учебен отдел.

Чл. 56 (1) Преподавателят получава изпитните и курсовите работи на студентите от хенд-ин офиса на учебен отдел срещу подпис и ги връща срещу подпис.

(2) Изпитните и курсовите работи се връщат проверени от преподавателя в срок, определен от Академичния директор.

(3) Изпитните и курсовите работи се връщат проверени от втория проверяващ в срок, определен от Академичния директор.

(4) Ако срокът по ал.2 и 3 не може да бъде спазен по обективни причини (пътуване, болест, висока академична и/или административна заетост във ВУМ и др.), срокът за предаване на оценките и попълнените оценъчни форми може да се удължи от Академичния директор съгласувано с преподавателя по дисциплината.

Чл. 57 Преподавателят по дисциплината е длъжен да нанесе оценките по дисциплината в изпитните протоколи и в главните книги в срок от 5 работни дни след обявяване на резултатите от изпитите.

Чл. 58 Правила за оценяване знанията, уменията и компетентностите на студентите.

(1) Знанията, уменията и компетентностите на студентите се оценяват чрез натрупване и трансфер на кредити в съответствие със ЗВО и нормативните актове по приложението му.

(2) Отделните елементи, формиращи крайната оценка по дисциплината се оценяват по критерии, съобразени със спецификата на дисциплината в съответствие с Общите критерии за оценяване на изпити и курсови работи във ВУМ (приложение 1) съгласно скала за трансформиране на оценката по

шестобалната система (приложения 2а и 2б). Оценяването на изпити и курсови работи по чужди езици става по скала в съответствие с Общата европейска референтна рамка за езиците в европейските образователни системи, съгласно скала за трансформиране на оценката по шестобалната система (приложение 3). Оценяването по практически дисциплини може да бъде осъществявано съгласно скала за трансформиране на оценка, приложена тук (приложение 4), когато това е изрично упоменато в допълнителни инструкции за съответната специалност и съответните дисциплини.

(3) Оценките по всеки един оценъчен елемент и крайната оценка за дисциплината се определят в точки по скала от 0 до 100 точки.

Крайната оценка се трансформира в оценка по шестобалната система както следва:

1. За всички дисциплини без тези за езиково обучение (ОКС Бакалавър и ОКС Професионален бакалавър):

До 39 т. - Слаб 2

40-49 т. - Среден 3

50-59 т. - Добър 4

60-69 т. - Много добър 5

70-100 т. - Отличен 6

2. За всички дисциплини без тези за езиково обучение (ОКС Магистър):

До 49 т. - Слаб 2

50-54 т. - Среден 3

55-59 т. - Добър 4

60-69 т. - Много добър 5

70-100 т. - Отличен 6

3. За дисциплините за езиково обучение:

До 44 т. - Слаб 2

45-59 т. - Среден 3

60-74 т. - Добър 4

75-84 т. - Много добър 5

85 -100 т. - Отличен 6

4. За дисциплините с практическа насоченост:

До 59 т. - Слаб 2

60-69 т. - Среден 3

70-84 т. - Добър 4

85-94 т. - Много добър 5

95 -100 т. - Отличен 6

(4) Оценката на отделните изпитни елементи не може да завършва на 9. При оценяване на изпити и курсови работи с повече от 79 точки преподавателите са

задължени да предават заедно с оценения материал 1 (една) страница обосновка за приносите на тази студентска разработка.

(5) При неявяване на междинен или финален изпит или при липса на предадена курсова работа се поставя оценка 0 т. При явяване на междинен или финален изпит минималната оценка е 1 т. При предаване на курсова работа минималната оценка е 1 т.

(6) Оценяване при дисциплини с един оценъчен елемент:

Крайната оценка е величина, равна на оценката на елемента, формирана по начина, посочен в ал. 2.

(7) При дисциплини с два или повече оценъчни елемента:

Крайната оценка е средно претеглената величина на оценките по отделните елементи, формирани по начина, посочен в ал.2.

(8) Оценяване на оценъчни елементи при съмнение за плагиатство

а. Независимо дали има съмнения или ясни доказателства за плагиатство в курсовите работи или в писмени работи в условията на провеждащ се/проведен изпит, проверяващият оценява елемента според качеството на представената курсова или изпитна работа. Поставената оценка се признава само при последващо отхвърляне на съмненията за плагиатство с решение на Комисията по етика и академично единство на ВУМ.

б. При доказване на плагиатство съгласно разпоредбите на Правилника за предотвратяване, установяване и санкциониране на плагиатство и други неетични практики на ВУМ, поставената оценка се анулира и изпитният елемент се оценява административно с 0 т.

Глава Десета. ПРЕДАВАНЕ НА КУРСОВИ РАБОТИ. ПРОВЕЖДАНЕ НА ИЗПИТИ И ДРУГИ ПРИСЪСТВЕНИ ФОРМИ НА ОЦЕНЯВАНЕ.

Чл. 59 Предаване на курсови работи.

(1) Студентът предава електронно копие на курсовата работа на електронната поща на хенд-ин офиса в рамките на утвърдения график.

(2) Студентът качва курсовата си работа в рамките на утвърдения график в специализирани платформи за проверка чрез софтуерни програми за установяване на плагиатство, когато това е изискано от преподавателя по начин, определен в Стандартите за разработване на учебна документация на ВУМ.

(3) Всички курсови работи подлежат на проверка за плагиатство съгласно разпоредбите на Правилника на ВУМ за предотвратяване, установяване и санкциониране на плагиатство и други неетични практики.

(4) Студент няма право да предаде курсова работа директно на преподавателя по дисциплината.

(5) При закъсняване в срока за предаване, курсовата работа се счита за предадена, освен ако преподавателят по дисциплината не я приеме като подадена в срок за следващата изпитна сесия.

Чл. 60 Провеждане на изпити и други присъствени форми на оценяване

(1) Студентите се явяват на изпити съгласно утвърдения график и разпоредбите на този правилник.

(2) Студентите трябва да са на местата си навреме в часа, определен за започване на изпита.

(3) Студент може да бъде допуснат до изпит в рамките на не повече от половин час след започване на изпита. Определеното време за провеждане на изпита не се удължава, независимо дали студентът се е явил навреме.

(4) Преди изтичане на времето, определено за провеждане на изпита, студент може да излезе от изпитната зала не по-рано от 45 минути от започването на изпита и не по-късно от 15 минути преди края на изпита.

(5) Студентите се допускат до изпитната зала само с разрешение на квестора и заемат местата, определени от него.

(6) Студентите са длъжни да представят валидна студентска карта и/или документ за самоличност с фотографско изображение, за да докажат своята идентичност. Допълнително идентифициране може да се наложи при изпити, които се провеждат и/или оценяват през електронни платформи.

(7) Студентите не трябва да носят облекло, което би могло да се използва за прикриване на слушалки или за възпрепятстване на квестора да идентифицира студента по предоставените документи за самоличност. Студентите трябва да отстранят всички аксесоари, които не се изисква да бъдат носени по религиозни, културни или други причини. Когато студентът носи лицево покритие, квестор или член на администрацията от същия пол като студента трябва да покани студента в самостоятелна стая за проверка на самоличността преди началото на изпита. Такава проверка може да бъде разширена, за да се гарантира, че студентът не се опитва да внесе в изпитната зала оборудване или материали, различни от тези, разрешени в този правилник. Всяко неспазване на настоящата алинея ще доведе до отстраняване на студента от явяване на изпита.

(8) В изпитна зала не се допускат студенти, чието облекло противоречи на общоприетите норми за облекло на обществени места.

(9) Студентите трябва да оставят на посоченото от квестора място всички чанти, раници и др. подобни, както и връхни дрехи.

(10) Студентите могат да оставят на работното си място такива учебници, математически или други таблици, печатни документи, ръкописи, бележки, формули, електронно оборудване или друг източник на информация или помощ, които са одобрени от преподавателя, съгласно зададения изпит. За всеки изпит списъкът на внесените материали се оповестява върху изпитните материали, като студентите се уведомяват предварително за това. Всички електронни устройства, като например мобилни телефони и часовници, когато това е

възможно, се оставят в чантите и връхните дрехи. При невъзможност, подобни електронни устройства се оставят изключени върху работното място. Включени електронни устройства в студента или на работното му място по време на изпита се считат за неетични действия и случаят се разглежда съгласно Правилник на ВУМ за предотвратяване, установяване и санкциониране на плагиатство и други неетични практики.

(11) Отговорността за лични вещи, внесени в изпитната зала, е на студента, внесъл тези вещи.

(12) Студент, който желае временно да напусне залата за изпит първо трябва да привлече вниманието на квестора без да пречи на останалите студенти. Квесторът трябва да уреди придружаването на студента от друг квестор или член на администрацията. Всеки студент, който напуска изпитната зала без изричното разрешение на квестор, се счита, че се е оттеглил от изпита и не се допуска повторно до изпитната зала. В този случай изпитната работа се предава за оценяване във вида, в който студентът я е оставил при напускане на изпитната зала.

(13) Изпитните материали не трябва да се докосват от студентите преди разрешението на квестора.

(14) По време на изпита не е разрешено на студентите да напускат работните си места освен при обстоятелствата, посочени в ал.12 на този член. Ако студентът има нужда от допълнителни листи или изпитни тетрадки, той трябва да привлече вниманието на квестора чрез вдигане на ръка и да информира квестора за това тихо и без да пречи на останалите студенти.

(15) Кандидатите вписват необходимите данни в изпитната тетрадка или изпитните листи по начин указан в тях и гарантиращ анонимността на провеждане на изпита.

(16) При приключване на изпитната си работа, студентът трябва да я предаде на квестора, който в присъствието на студента оглежда дали всички данни са правилно попълнени и при необходимост моли студента да направи това. В присъствието на студента квесторът засекретява изпитната работа по начина, указан в изпитните материали.

(17) Отговорност на студента е изпитната работа да бъде четливо написана, така че да може да бъде проверена и оценена.

(18) Изпитни работи, по които студентът е вписал информация, нарушаваща анонимността на изпита, се анулират и се счита, че студентът не се е явил на изпита.

Глава Единадесета. ПРАКТИЧЕСКО ОБУЧЕНИЕ И УЧЕБНИ СТАЖОВЕ

Чл. 61 Студентите са задължени да участват в практическото обучение и/или учебна практика, включително учебни пътувания, когато това е част от дисциплините от учебния план на специалността.

- (1) Практическото обучение се провежда по график, определен от учебен отдел и съобразен с утвърдения график за академичната година и възможностите на приемащата институция, където се провежда учебната практика.
- (2) Поне един от периодите на практическото обучение и/или учебна практика, когато са задължителни по учебен план, следва да се проведе в условията на международна мобилност, осигурена в рамките на Програма Еразъм+. Изключения се допускат единствено с основателни причини при подадена молба от страна на студента.

Чл. 62 (1) При повече от 20% отсъствия от часовете по практическо обучение студент не се допуска до изпит. За отделните специалности е възможно този процент да е по-нисък, като това трябва да е изрично посочено в допълнителни инструкции за провеждане на практическото обучение и/или учебна практика, включително учебни пътувания.

- (2) Студентът полага липсващите часове практическо обучение в период, съобразен с приемащата институция, където се провежда учебната практика, и по графика за текущата академична година. Когато това е невъзможно, следва да се посочат начините за оформяне на крайната оценка за конкретната дисциплина.
- (3) Определянето на приемащата институция, когато се извършва с участието на ВУМ, става въз основа на допълнителни критерии, посочени за отделните специалности.
- (4) За практическото обучение и/или учебна практика, включително учебни пътувания по специалности, в които студентите се обучават в програми с партньорски институции, включително по договори за съвместни и/или двойни дипломи, се прилагат и академичните правила за дипломиране на партньорската институция.

Чл. 63 Участието на студенти в учебни стажове, документалното оформяне на стажа, сроковете и условията за участие се уреждат съгласно Ръководството за провеждане на летни стажове.

Глава Дванадесета. ДИПЛОМИРАНЕ

Чл. 64 (1) До дипломна изпитна сесия се допускат единствено студенти, които са семестриално завършили.

- (2) За семестриално завършил се счита студент, който има присъдени ECTS кредити по всички дисциплини от учебния план на специалността, включително учебните стажове и практическото обучение, ако такова е предвидено в учебния план на специалността.

(3) Ректорът, а в негово отсъствие Заместник ректорът по учебна дейност и качество издава заповед за допускане до дипломна изпитна сесия на семестриално завършилите студенти.

(4) Ректорът, а в негово отсъствие Заместник ректорът по учебна дейност и качество със своя заповед назначава Държавна изпитна комисия.

Чл. 65 (Изм. ВАФ 16.01.2023) (1) Обучението на студентите в ОКС „бакалавър“, ОКС „професионален бакалавър по...“ и ОКС „магистър“ завършва със защита на дипломна работа и/или държавен изпит.

(2) Обучението на докторанти в ОНС „доктор“ завършва със защита на дисертация пред научно жури.

Чл. 66 Указанията за разработване на дипломна работа или дисертация се подготвят като самостоятелен документ, който се публикува в системата за електронно обучение на ВУМ и/или на интернет страницата на ВУМ.

Чл. 67 Датите за защита на дипломна работа, както и за явяване на държавния изпит, се определят в графика за текущата академична година, утвърден от Ректора или Заместник ректора по учебна дейност и качество.

Чл. 68 При неявяване без основателна причина на дипломна изпитна сесия от страна на семестриално завършил студент правото на явяване на съответната изпитна сесия се счита за използвано.

Чл. 69 За студенти, които се обучават в програми с партньорски институции, включително по договори за съвместни и/или двойни дипломи, се прилагат и академичните правила за дипломиране на партньорската институция.

Чл. 70 (1) Общият успех от дипломата е средна аритметична величина на семестриалния успех и успеха от дипломирането.

(2) Семестриалният успех е средна аритметична величина на оценките от всички дисциплини по учебен план.

(3) Успехът от дипломирането е крайната оценка от дипломната работа/държавния изпит или средна аритметична величина от дипломната работа и държавния изпит в зависимост от формата на дипломиране, определена за конкретната специалност.

(4) Крайната оценка на дипломната работа е средна аритметична между оценките на писмената част и защитата на дипломната работа, закръглена към най-близкото цяло число.

- Оценката на писмената част е консенсусна оценка между оценките на научния ръководител и рецензента;
- Оценката на защитата е консенсусна оценка между членовете на Изпитната комисия;

(5) Дипломните работи подлежат на проверка за плагиатство, включително чрез специализиран софтуер, когато това е възможно. При обосновано съмнение за плагиатство се прилагат разпоредбите на Правилника за предотвратяване, установяване и санкциониране на плагиатство и други неетични практики.

Чл. 71 Студент има право да се яви на защита на дипломна работа и/или държавен изпит в срок до 4 години от датата на заповедта за допускане до дипломна изпитна сесия.

Глава Тринадесета. ОБУЧЕНИЕ НА ДОКТОРАНТИ (НОВА ВАФ 16.01.2023)

Чл. 72 Редът за обучение и дипломиране на докторанти се уреждат по реда на *Правилника за обучение на докторанти във Висше училище по мениджмънт* и в съответствие с останалите правилници и нормативни разпоредби във ВУМ.

Глава Четирнадеста. НЕЕТИЧНИ ПРАКТИКИ

Чл. 73 (Изм. ВАФ 08.02.2021) Неетични практики от страна на студенти, се уреждат по реда на *Правилника за предотвратяване, установяване и санкциониране на плагиатство и други неетични практики, а от страна на преподаватели от Етичния кодекс за академично единство* и в съответствие с останалите правилници и нормативни разпоредби във ВУМ.

Глава Петнадесета. ТАКСИ ЗА ОБУЧЕНИЕ. СТИПЕНДИИ

Чл. 74 Обучението във ВУМ е платено.

Чл. 75 Студент се счита за записан в даден семестър при заплатена семестриална такса и заверена студентска книжка от Учебен отдел.

Чл. 76 (1) Таксата за обучение се внася преди началото на всеки семестър. Точната дата се определя със заповед на ректора преди началото на всеки семестър.

(2) Студенти, които не отговарят на изискванията на чл.74, не се допускат до изпитна сесия, а писмените им работи не се оценяват.

Чл. 77 (Доп. ВАФ 08.02.2021)(1) Условието за възстановяване на такси във ВУМ при наличие на обективни причини за това са описани в Правилника за такси и стипендии във ВУМ.

(2) Разсрочване на учебната такса се допуска в извънредни случаи с решение на Ректора.

Чл. 78 (1) Когато във ВУМ се обучават едновременно членове на едно семейство (брата/сестри, родители/деца, съпрузи), всеки член на семейството получава допълнителна стипендия, определена във финансовите условия за определяне

на размера на учебната такса, сроковете и начините на заплащане, отстъпки и възможност за стипендии за конкретната учебна година.

(2) Отстъпката се ползва за периода на едновременното обучение на членовете на семейството във ВУМ.

Чл. 79 (1) Всички студенти на ВУМ имат право да кандидатстват за основна и допълнителна стипендия за успех, отпускана от ВУМ и/или партньорска организация, както и за социална стипендия.

(2) Правилата за отпускане на стипендия за успех или социалната стипендия се определят във финансовите условия за прием на студенти през конкретната академична година и важат до края на следването им. Промени във финансовите условия през следващите учебни години касаят единствено новоприетите студенти.

(3) Финансовото поощрение на студента може да бъде и под формата на отстъпка от таксата за обучение. След заплащане на семестриалната такса, е възможно поетапно възстановяване на част от заплатената вече сума.

Глава Шестнадеста. АДМИНИСТРАТИВНИ ПРОЦЕДУРИ

Чл. 80 Информацията за студентския статус, статуса на докторантите и тяхната успеваемост е лична и неприкосновена. Тя не може да се предоставя на трети лица, освен в следните случаи, ако тези случаи не противоречат на приетите законови разпоредби в Република България и Европейския съюз.

(1) На държавни органи в България или от страната, чийто гражданин е студентът;

(2) Пред компетентни органи, когато студентът кандидатства за виза за трета страна;

(3) За участие по програми за студентска мобилност;

(4) На партньорски институции по споразумения с ВУМ, включително по договори за съвместни и/или двойни дипломи;

(5) На трети лица при предоставяне на нотариално заверено пълномощно.

(6) На трети лица – родител, настойник и други, които заплащат таксите за обучение на студента.

Чл. 81 Всички документи, свързани с обучението на студента или докторанта, се съхраняват в Учебен отдел в личното досие на студента.

Чл. 82 Всички въпроси, свързани с контрола на следването – заверяване на семестъра, изпитно състояние, преминаване в по-горен курс, обработване на заявления, подготовка на дипломи, удостоверения, уверения, академични справки, служебни бележки се отнасят до служителите в Учебен отдел.

Чл. 83 (1) Отговорността за своевременното отчитане на успеха в изпитните протоколи носи преподавателят по съответната дисциплина.

(2) Отговорността за съхраняване на документите носят служителите в Учебен отдел.

Чл. 84 Всеки студент е длъжен след изнасяне на резултатите по всяка дисциплина да представи студентската си книжка на отговорника на специалността, който предоставя всички книжки на съответния преподавател за нанасяне на оценките.

Чл. 85 (1) Всички заявления, свързани с учебната дейност до Ректора, Заместник ректора по учебна дейност и качество или Академичния директор, се подават в Учебен отдел.

(2) Заявленията, подадени до Ректора подлежат на разглеждане от Ректора само ако Заместник ректорът по учебна дейност и качество, Академичният директор, служител от счетоводно-финансовия отдел и/или служителят в Учебен отдел е изразил становище по съответния проблем.

Чл. 86 (1) В срок до 1 седмица след началото на учебната година всеки преподавател определя графика си с приемно време за студенти.

(2) Приемното време се предоставя на Учебен отдел, който има ангажимент да го публикува на интернет страницата на ВУМ.

Чл. 87 (1) Преподавателят е длъжен да отговаря на имейлите на студенти, Учебен отдел и друга служебна кореспонденция до 24 часа от получаването ѝ, с изключение на периода на отпуск.

(2) По време на отпуск времето за отговор е 72 часа.

Чл. 88 (1) Академична справка се издава от Учебен отдел в срок от 5 работни дни от писменото ѝ заявяване от студента.

(2) За издаването на академична справка студентът дължи административна такса, определена със заповед на Ректора.

(3) Уверение за студентски статус се издава от учебен отдел.

(4) За издаването на уверение за студентски статус студентът дължи административна такса, определена със заповед на Ректора.

(5) Формуляр за студентски заем към банка се издава от учебен отдел.

Чл. 89 (1) Здравните вноски на студенти до 26 г. възраст, граждани на страни от Европейския съюз са за сметка на републиканския бюджет на Република България.

(2) В началото на всяка учебна година всеки студент задължително попълва декларация за здравно осигуряване по образец, съгласно чл.40, ал.3, т.2 от

Закона за здравно осигуряване, която след попълване се връща на инспектор Учебен отдел в срок от 10 работни дни от началото на учебната година.

(3) ВУМ не носи отговорност за здравно-осигурителния статус на студент, който отговаря на изискванията на чл.2, но не е подал декларация в определения срок.

(4) При промяна на декларираните обстоятелства относно здравното осигуряване студентът е длъжен да подаде нова декларация в 3-дневен срок от настъпилата промяна.

Чл. 90 При промяна в адресната регистрация, телефонния номер, имейл адреса, както и в семейното положение, студентът е длъжен да уведоми за това служителите от Учебен отдел.

Чл. 91 При прекъсване, напускане, завършване на учебна година и при дипломиране, студентът е длъжен да представи при инспектора заявление и заверен обходен лист.

Чл. 92 Всяка административна група студенти до 10 дни след началото на учебната година избира свой отговорник, който представлява колегите си при възникнали въпроси и проблеми, свързани с учебния процес, представя студентските книжки на групата при инспектор Учебен отдел за заверка на семестъра и др.

Чл. 93 За всички академични въпроси, свързани със записване на студенти, презаписване на учебна година, допускане до изпитна сесия и оценяване по съвместните програми на ВУМ с чуждестранни партньорски висши учебни заведения, важат правилата на партньорските институции.

Чл. 94 Взаимоотношенията на студентите с Библиотечно-информационния комплекс (БИК) на ВУМ се регламентират от Правила за ползване на БИК, утвърдени от ректора на ВУМ.

Чл. 95 При положения, нерегламентирани в настоящия правилник или при особени частни случаи, решението се взема от Ректора.

Чл. 96 За неуредените по този правилник въпроси се прилагат разпоредбите на ЗВО и свързаните подзаконови разпоредби.

Глава Седемнадесета. АДМИНИСТРАТИВНИ САНКЦИИ

Чл. 97 (1) Студент, който виновно наруши Закона за висшето образование и правилниците на ВУМ, се наказва с:

1. Анулиране на оценка

2. Порицание

3. Предупреждение за отстраняване

4. Отстраняване

(2) Наказанието по ал.1 т. 1, 2 и 3 на настоящия член се налага със заповед от Ректора или Заместник ректора по учебна дейност и качество. Наказанието по т.4 на настоящия член се налага със заповед от Ректора по предложение на Заместник-ректора по учебна дейност и качество и/или Комисията за етика и академично единство.

(3) Студентите, отстранени по реда на ал.1 т.4 на настоящия член, могат да възстановят студентските си права по реда, определен с този правилник.

Глава Осемнадесета. ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 98 (1) Правилникът е приет от Висшия Академичен Борд на ВУМ на 24.02.2016 г. (Протокол № 1)

(2) Правилникът влиза в сила от деня на приемането му.

Чл. 99 (1) Последна редакция на правилника е приета от Висшия Академичен Форум с протокол от 16.01.2023 г.

(2) Последващи поправки в правилника влизат в сила след тяхното приемане от Висшия Академичен Форум.

Чл. 100 За въпроси, нерегламентирани в настоящия правилник или при особени частни случаи, решението се взема от Ректора.

Приложения

Приложение 1

Общи критерии за оценяване по система 0 -100 точки

I. Основания за присъждане на оценка

Диапазон: 70%-79%

За да бъде оценена една работа с оценка в този диапазон, студентите са демонстрирали пълно и детайлно разбиране на зададената задача.

В разработената си работа студентът:

1. Показва детайлни познания и пълно разбиране на проучваната област, както и на ключови понятия, свързани със задачата. Съществуват убедителни доказателства за способност за разширяване, трансформиране и прилагане на тези познания. Студентът демонстрира също способност да се ангажира с компетентно обсъждане на сложни понятия, независимо мислене и оригинални идеи;

2. Демонстрира способността да съчетава теория, комплексни идеи и концепции по един последователен и ясен начин. Стандартът на представяне е висок и форматът е подходящ. Ключовите моменти в писмената работа са логически организирани, а стилът е ясен и зрял. Аргументите са добре дефинирани и ясно формулирани;
3. Показва умение за изготвяне на детайлен анализ чрез качествени и количествени проучвания по темата/дисциплината като отлично прави изводи и коментира аргументирано с поглед върху връзката между теория и практика;
4. Показва подробно и задълбочено познаване на дисциплината, включително съвременните изследвания в съответната област. Умело съчетава научни мнения и първични източници със собствения си индивидуален анализ и разбиране. Цитираната литература и други източници са точни и в съответствие с академичните изисквания. Демонстрира задълбочено познаване и разбиране на изследователските процеси, техники и методи и умение да ги прилага успешно в конкретната задача;
5. Демонстрира способност да се ангажира с критична оценка на концепции, аргументи и данни и да прави логически и информирани заключения. Аргументите са добре развити, устойчиви и доказани. Когато темата позволява, са изложени предположения, които свидетелстват за ясно разбиране на сложността и същността на академичния проблем. Подходящи и понякога новаторски решения се предлагат на проблеми. Има сериозни доказателства, че студентът е в състояние да отрази ефективно знанията върху неговата собствена практика. Критичната оценка на собствената работа на студента е изключително проникателна и са изложени ясни изводи за бъдещо развитие.

Диапазон: 80%-89%

За да бъде оценена една работа с оценка в този диапазон, студентите са демонстрирали пълно и детайлно разбиране на зададената задача и са показали, че са постигнали заложените цели от обучението като са изготвили работа на отлично ниво.

Диапазон: 90%-100%

За да бъде оценена една работа с оценка в тази група, студентите са демонстрирали пълно и детайлно разбиране на зададената задача и са показали, че са постигнали заложените цели от обучението като са изготвили работа на изключително ниво.

В допълнение към петте описани характеристики в диапазон 70% -79%, в диапазоните 80% -89% и 90% -100% се включват и следните:

- Работата е с такъв стандарт, че се счита за подходяща за публикуване / възпроизвеждане / публично излагане / публично изпълнение.

- В работата са използвани препратки и цитати, свидетелстващи за запознаване с много повече източници, отколкото обикновено се очаква в дисциплината. В изследванията са включени значителен набор от референтни цитати.
- Работата надхвърля границите на самата дисциплина и съответната област на проучване и показва иновативно и / или творческо мислене.
- Въз основа на критична оценка на направени изследвания и практики се предлагат нови изводи.
- Студентите демонстрират способността да проектират и провеждат свои собствени изследвания, прилагайки съответните техники и методи по подходящ начин.
- Изключителният стандарт на работа се простира отвъд изискванията за образователното ниво.

Диапазон: 60%-69%

За да бъде оценена една работа с оценка в този диапазон, студентите са демонстрирали пълно и детайлно разбиране на зададената задача и са показали, че са постигнали заложените цели от обучението като са изготвили работа на много добро ниво.

В разработената си работа студентът:

1. Показва подробни знания и задълбочено разбиране на ключови аспекти от областта на проучване, свързани със задачата. Налице е ясно доказателство за способността да се прилагат тези знания, а в някои моменти дори да се разширяват и трансформират. Разсъжденията върху сложни понятия често са успешни и студентът демонстрира способност за самостоятелно мислене в изучаваната област.
2. Демонстрира способност да излага информация, идеи и концепции ясно и сбито. Работата е добре представена и форматът е подходящ. Ключовите точки са подходящо организирани, стилът на писане е точен и аргументите са добре подбрани.
3. Демонстрира способност за детайлен анализ чрез качествени и количествени изследвания по темата/дисциплината чрез използване на подходящи техники и има значителен успех в представянето, синтезирането и коментирането на резултатите. Има известна връзка между теория и практика.
4. Демонстрира задълбочено познаване на текущите изследвания в областта на изучаваната дисциплина. Посочените примери показват широчина и дълбочина на самостоятелно четене и изследване, които се простират отвъд предвидените източници. Цитираните литература и други източници почти винаги са точни. Познаването на изследователските процеси е очевидно, заедно със способността да се прилагат научни знания и умения в подходящия контекст.
5. Демонстрира способност за критична оценка и размисъл. Аргументите са ясно изложени и обосновани, показва умения за извеждане на подходящи изводи и предлагане на решения на проблемите. Студентът също

демонстрира способността да взема предвид личната си оценка при планирането на бъдещо развитие.

Диапазон: 50%-59%

За да бъде оценена една работа с оценка в този диапазон, студентите са демонстрирали пълно разбиране на зададената задача и са показали, че са постигнали заложените цели от обучението като са изготвили работа на добро ниво.

В разработената си работа студентът:

1. Демонстрира добро познаване и разбиране на повечето ключови аспекти от изследваната област, свързани със задачата, и показва способност да се прилагат тези знания. Въпреки че може да има тенденция за възпроизвеждане информация, получена от други места, все пак има някои доказателства за самостоятелно мислене. Отчита се присъствието на няколко грешки и / или неточности могат, но те не са във важни области.
2. В повечето случаи демонстрира способност успешно да съчетава информация, идеи, концепции и аргументи. Като цяло, структурата и формата на работата са подходящи. Възможно е да има случайни грешки в представянето, но като цяло, работата е изготвена с яснота на изразяване.
3. Демонстрира способност да използва някои техники за изготвяне на детайлен анализ чрез качествени и количествени изследвания по темата/дисциплината и, като цяло, има успех в представянето, синтезирането и коментиранията на резултатите.
4. Демонстрира познаване на съвременните изследвания в дисциплината и показва способност за разсъждения върху изводите. Посочените примери демонстрират самостоятелно четене и проучване. Възможно е да има грешки при обозначаването на литература и други източници. Показва известно познаване на изследователските процеси и прилагането на научни знания и умения като цяло е успешно, въпреки че не следва изцяло насоките на преподавателя.
5. На места демонстрира способност за критична оценка, въпреки че на моменти прекомерно разчита на дескриптивно и фактическо представяне. Аргументите обикновено са обосновани. Студентът демонстрира в определена степен способност за анализ и оценка на собствения си практически опит, но разсъжденията са отчасти повърхностни и общи, както и слабо обвързани с перспективите за развитие.

Диапазон: 40%-49%

За да бъде оценена една работа с оценка в този диапазон, студентите са демонстрирали основно разбиране на зададената задача и са показали, че са постигнали минимума от заложените цели от обучението като са изготвили работа на средно ниво.

В разработената си работа студентът:

1. Демонстрира основни познания и разбиране на много аспекти от областта на проучване, свързани със задачата. Възпроизвеждането на информация, получена от други места, е честа характеристика на работите в този диапазон. Грешките и неточностите са очевидни, но са компенсирани от степента на познаване и разбиране, демонстрирани като цяло.
2. Демонстрира известна способност за съчетаване на информация, идеи, концепции и аргументи. Въпреки това, по-голям успех е постигнат при описване и докладване на фактическа информация, а не при разсъждения върху сложни идеи. Като цяло, работата е подходящо структурирана, въпреки че ключовите точки не са изложени логично в последователност. Въпреки че има грешки в представянето на работата, смисълът като цяло е ясен.
3. Демонстрира способност за частичен анализ чрез качествени и количествени изследвания по темата/дисциплината и има колеблив успех в представянето, синтезирането и коментирането на резултатите.
4. Демонстрира познания по текущото изследване в дисциплината и предоставя ограничен коментар върху изводите. Посочените примери показват прекомерното разчитане на теорията, а не индивидуално четене и проучване. Има сериозни грешки в обозначаването на ползваната литература и други източници. Показано е известно познаване на изследователските процеси, въпреки че прилагането на тези знания е колебливо.
5. Показва ограничена способност за критична оценка и отразяване. Въпреки че е демонстриран критичен анализ, много по-голяма част в работата заемат описанието и фактическото представяне. Аргументите като цяло са обосновани, но са по-слабо развити. Студентът демонстрира в определена степен способност за анализ и оценка на собствения си практически опит, но разсъжденията са отчасти повърхностни и общи, както и слабо обвързани с перспективите за развитие.

Диапазон (1%-39%):

В този диапазон са работи, които попадат под необходимия стандарт за положително оценяване. Диапазонът се подразделя на следните категории:

30%-39%

20%-29%

10%-19%

1%-9%

0%

Диапазон: 30%-39%

Студенти, оценени в рамките на този диапазон, показват частично разбиране на поставената задача и са постигнали някои от заложените цели от обучението на основно ниво. Въпреки показаното частично разбиране, знанията са непълни и неточни.

В разработената си работа студентът:

1. Показва ограничени познания и разбиране на изследваната област, свързана със задачата. Много неточности, грешки и обърквания са очевидни и някои елементи от работата нямат връзка с темата на задачата.
2. Демонстрира разбиране на някои прости концепции и / или фактическа информация. Въпреки това са допуснати множество грешки в представянето на работа и в нейната структура, организация и яснота на изразяване. Дори да е направен опит за представяне на аргументи и по-сложни идеи, те са объркани и неясно описани.
3. Дори да е направен опит за някакъв анализ чрез качествени и количествени изследвания по темата/дисциплината, то резултатите са прекалено опростени и неубедителни.
4. Демонстрира ограничени или случайни познания по текущото изследване в дисциплината. Използван е ограничен брой източници, но като цяло, съществува прекомерното разчитане на готови материали и малко доказателства за самостоятелно четене и изследване. Допуснати са чести грешки в цитирането на литература и други източници. Очевидно е ограничено познаване на изследователските процеси. Прилагането на тези ограничени знания до голяма степен е неуспешно.
5. Демонстрира ограничена способност за критична оценка и размисъл. Работата е в голяма степен описателна и аргументите, ако има такива, рядко са обосновани. Самооценката и анализите на база собствения практически опит са изключително ограничени.

Диапазон: 20%-29%

Този диапазон отразява работи, които попадат доста под необходимия стандарт за положително оценяване. Оценяваната работата е незадоволителна като цяло. Студентите, оценени в рамките на този диапазон, показват минимално разбиране на поставената задача и частично са постигнали една или две от заложените цели от обучението. Знанията са непълни и неточни.

В разработената си работа студентът:

1. Демонстрира малко познания и разбиране на областта на изследване, свързана със задачата. Фактическите неточности, грешки и заблуди в много важни области са очевидни. Съществени елементи от работата нямат връзка с темата на задачата.
2. Демонстрира ограничена способност за разбиране на някои прости концепции. Наблюдават се чести грешки в представената работа и значителни трудности при изготвянето на нейната структура и организация, които отнемат яснотата и смисъла ѝ като цяло. Стилът на писане е често тромав и неподходящ.
3. Почти няма доказателства, че студентът е в състояние да предприеме някакъв анализ чрез качествени и количествени изследвания по

темата/дисциплината. На местата, където има такъв анализ, изодите са неподходящи или отсъстват.

4. Демонстрира ограничено познаване на съвременните изследвания в дисциплината. Доказателствата за самостоятелно четене и изследване са незначителни и ограничени. Цитираната литература и други източници често са неточни. Показани са много ограничени познания за извършване на изследвания, които освен това са приложени по неправилен начин.
5. Показана е някаква ограничена способност за описване и почти никаква за извършване на критична оценка и размисъл. Самооценката и анализите на база собствения практически опит са незначителни или липсващи.

Диапазон: 10%-19%

Студентите, оценени в рамките на този диапазон, не са разбрали или погрешно са разбрали зададената задача и са предали работа, която до голяма степен е без значение. Предадената работа показва едва минимално разбиране на поставената задача. Знанията са много неточни.

Диапазон: 1%-9%

Оценяваната работата е непълна и / или неуместна и показва сериозна липса на разбиране и ангажиране със задачата. Постигнатите резултати от обучението са минимални или липсват.

Характеристики на работа, оценена в този диапазон, са:

1. кратка
2. без връзка с темата
3. множество грешки и неточности
4. няма данни за анализ, синтез, критична оценка и размисъл
5. не се споменават / минимална препратка към външни източници
6. много лош стандарт на представяне и неподходящ формат
7. много лошо съчетаване на информация и идеи

Диапазон: 0%

Този диапазон се отнася до случаи, когато:

1. не е предадена никаква работа
2. обвинение за неетична практика е било доказано и първоначалната оценка е била анулирана.

Във втория случай по-горе, ако има съмнения за неетична практика, преди тя да бъде доказана, оценяващият трябва да постави такава оценка на работата, каквато би поставил, ако в работата не е имало плагиатство.

Приложение 2а

Точки / Points	Бакалаври: Приравняване към шестобална оценка (всички предмети без чужди езици) Undergraduate students: Alignment with the Bulgarian grading scale (foreign language modules excluded)
0 - 39	Слаб 2 / Fail 2
40	Среден 3.00 / Fair 3

41	3.05
42	3.10
43	3.15
44	3.20
45	3.25
46	3.30
47	3.35
48	3.40
49	3.45
50	Добър 3.50 / Good 4
51	3.60
52	3.70
53	3.80
54	3.90
55	4.00
56	4.10
57	4.20
58	4.30
59	4.40
60	Много добър 4.50 / Very good 5
61	4.60
62	4.70
63	4.80
64	4.90
65	5.00
66	5.10
67	5.20
68	5.30
69	5.40
70	Отличен 5.50 / Excellent 6
71	5.52
72	5.53
73	5.55
74	5.57
75	5.58
76	5.60
77	5.62
78	5.63
79	5.65
80	5.67
81	5.68
82	5.70
83	5.72
84	5.73
85	5.75
86	5.77
87	5.78
88	5.80
89	5.82
90	5.83
91	5.85
92	5.87
93	5.88
94	5.90
95	5.92
96	5.93
97	5.95
98	5.97

99	5.98
100	6

Приложение 26

Точки / points	Магистри: Приравняване към шестобална оценка (всички предмети без чужди езици) Postgraduate students: Alignment with the Bulgarian grading scale (foreign language modules excluded)
0 - 49	Слаб 2 / Fail 2
50	Среден 3.00
51	3.10
52	3.20
53	3.30
54	3.40
55	Добър 3.50 / Good 3.50
56	3.70
57	3.90
58	4.10
59	4.30
60	Много добър 4.50 / Very Good 4.50
61	4.60
62	4.70
63	4.80
64	4.90
65	5.00
66	5.10
67	5.20
68	5.30
69	5.40
70	Отличен 5.50 / Excellent 5.50
71	5.52
72	5.53
73	5.55
74	5.57
75	5.58
76	5.60
77	5.62
78	5.63
79	5.65
80	5.67
81	5.68
82	5.70
83	5.72
84	5.73
85	5.75
86	5.77
87	5.78
88	5.80
89	5.82
90	5.83
91	5.85
92	5.87
93	5.88
94	5.90
95	5.92
96	5.93
97	5.95
98	5.97

99	5.98
100	6

Приложение 3

Точки / points	Приравняване към шестобална оценка (чужди езици) Alignment with the Bulgarian grading scale (foreign language modules)
0-44	Слаб 2 / Fail 2
45	Среден 3.00 / Fair 3
46	3.03
47	3.07
48	3.10
49	3.13
50	3.17
51	3.20
52	3.23
53	3.27
54	3.30
55	3.33
56	3.37
57	3.40
58	3.43
59	3.47
60	Добър 3.50 / Good 3.50
61	3.55
62	3.60
63	3.65
64	3.70
65	3.75
66	3.80
67	3.85
68	3.90
69	3.95
70	4.00
71	4.10
72	4.20
73	4.30
74	4.40
75	Много добър 4.50 / Very good 4.50
76	4.60
77	4.70
78	4.80
79	4.90
80	5.00
81	5.10
82	5.20
83	5.30
84	5.40
85	Отличен 5.50 / Excellent 5.50
86	5.53
87	5.56
88	5.59
89	5.63
90	5.67
91	5.69

92	5.72
93	5.75
94	5.78
95	5.81
96	5.84
97	5.88
98	5.91
99	5.95
100	6

Приложение 4

Точки / Points	Бакалаври: Приравняване към шестобална оценка (само ПРАКТИЧЕСКИ КУЛИНАРНИ ДИСЦИПЛИНИ)	
	Undergraduate students: Alignment with the Bulgarian grading scale (CULINARY MODULES only)	ROUNDED GRADE
0 - 59	Слаб 2 / Fail 2	Слаб 2 / Fail 2
60	3.00	Среден 3.00 / Fair 3
61	3.05	
62	3.10	
63	3.15	
64	3.20	
65	3.25	
66	3.30	
67	3.35	
68	3.40	
69	3.45	
70	3.50	Good 4
71	3.57	
72	3.64	
73	3.71	
74	3.78	
75	3.85	
76	3.92	
77	3.99	
78	4.06	
79	4.13	
80	4.20	
81	4.27	
82	4.34	
83	4.41	
84	4.48	
85	4.50	Very good 5
86	4.60	

87	4.70	
88	4.80	
89	4.90	
90	5.00	
91	5.10	
92	5.20	
93	5.30	
94	5.40	
95	5.50	Excellent 6
96	5.60	
97	5.70	
98	5.80	
99	5.90	
100	6.00	